

Utlåtande om besvären som anförts över Pensarin Taimen Oy:s miljö- och vattenhushållningstillstånd

Bygg- och miljönämnden 25.01.2023 § 24
1130/11.01.00/2021

Beredare

Miljövärdinspektör Petri Huovila, tfn 050 464 6866
fornamn.efternamn@pargas.fi

Pensarin Taimen Oy beviljades 21.9.2022 (dnr ESAVI/25191/2021) miljö- och vattenhushållningstillstånd för sin fiskodlingsanläggning väster om Gulskär i Nagu och sin vinterförvaringsplats nordost om Svinö. Företaget beviljades inte tillstånd i enlighet med sin ansökan och har anförts besvär över beslutet. Vasa förvaltningsdomstol har begärt stadens och den kommunala miljövärdmyndighetens utlåtande om besvären, diarienummer 1257/2022. Nämnden gav 10.11.2021 § 187 ett förordande utlåtande om miljöstillståndsansökan med den förutsättningen att företaget utvecklar och även i praktiken genomför fler vattenvårdsåtgärder.

I sin tillståndsansökan hade Pensarin Taimen ansökt om att flytta hela produktionen av den traditionella fiskodlingen vid Svinö till odlingen vid Gulskär som tidigare hade en mindre kapacitet och som ligger längre ut i skärgården (lägeskarta som bilaga). Avsikten är att göra Svinö till endast vinterförvaringsplats. Detta arrangemang har regionförvaltningsverket godkänt i sitt beslut som en positiv sak för miljö- och vattenvården. Pensarin Taimen hade dock samtidigt ansökt om en väsentlig ökning av mängden fiskproduktion, från totalt 160 000 kg/a till 300 000 kg/a. Mängden fosfor (P) i fodret som används i produktionen skulle ha ökat från 1 350 kg/a till 2 460 kg/a och mängden kväve (N) från 10 400 kg/a till 19 455 kg/a. Även totalytorna av odlingskassarna skulle naturligtvis ha ökat väsentligt.

Regionförvaltningsverket beviljade inte tillstånd för att utöka produktionen eller mängden näringsämnen i fiskfodret: Som P-gräns bestämdes 1 400 kg/a och som N-gräns 11 000 kg/a. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning kan en årsproduktion på 170 000 kg uppnås med denna fodermängd. Det hade lämnats flera åsikter om Pensarin Taimens tillståndsansökan och bland annat NTM-centralen i Egentliga Finland hade i sitt grundliga utlåtande motiverat varför odlingsmängderna inte borde ökas. Eftersom ett mål i den nationella vattenvårdsplanen är att ändra den ekologiska kvaliteten av vattnet i Skärgårdshavet från det nuvarande "försvarlig" till "god" till och med år 2027, var det enligt NTM-centralen inte möjligt att öka näringsämnesbelastningen i havsområdet.

I sin ändringsansökan framför Pensarin Taimen omfattande motiveringar för att ansökan ska godkännas och konstaterar med hänvisning till fleråriga kontrollundersökningar bland annat att *"konsekvenserna av fiskodlingsanläggningarna i området kan inte direkt observeras, särskilt när det gäller anläggningarna vid Gulskär, och närings- och a-klorofyllhalterna är delvis högre vid kontrollpunkterna än i närheten av anläggningarna."* Om botten djur konstateras till exempel att *"på basis av uppföljningen hade förekomsterna av vitmärlor och musselkräftor ökat från år 2012 till år 2018, alltså verkar tillståndet av bottenfaunan i Gulskärsområdet ha förbättrats. När det gäller bottenfaunan är det ekologiska tillståndet av området mycket gott och konsekvenserna av fiskodlingsverksamheten för bottenfaunan obetydliga"*.

Bedömning

Fastän det är självklart att fiskodling belastar Skärgårdshavet, är problemet alltid att konsekvenserna av näringsutsläppen nästan aldrig syns i vattenmiljöerna och således får man inga konkreta fakta över miljökonsekvenserna för specifika objekt. Miljövård handlar dock om just att begränsa utsläpp för att undvika specifika miljöskador. Miljökonsekvensbedömningar i havsområden görs med hjälp av allmänna faktorer som beskriver Skärgårdshavets tillstånd, som till exempel a-klorofyllhalt, och mer eller mindre med beaktande av hela Skärgårdshavets vattenområde.

I skyddet av Skärgårdshavet har man fokuserat på att stävja näringsflöden till havet. Därför riktas alltför många åtgärder som begränsar utsläpp mot jordbruk och fiskodling som de största enskilda utsläppskällorna. Det är inte många som tänker på helheten. Det är lätt att glömma att det i Östersjön och hotspot-området Skärgårdshavet under årtusendenas lopp samlats en mycket större mängd näringsämnen som idag påverkar kvaliteten av havsvattnet som intern belastning. Man borde fästa uppmärksamhet vid att minska just den befintliga belastningen om man verkligen vill påverka kvaliteten av havsvattnet. Intern belastning minskas bäst genom fiske av vildfisk och eventuellt genom borttagning av vattenvegetation (vass). Det skulle särskilt behövas kraftiga åtgärder för att revitalisera fiskenäringen. Det är inte sannolikt eller att vänta att ett gott tillstånd av Skärgårdshavet uppnås bara genom att minska nya utsläpp. Det kan till och med vara osäkert om havets tillstånd kan förbättras på ett avgörande sätt endast genom att begränsa kommande utsläpp, eftersom våra havsområden under årtusendenas lopp varit "mottagnings- och sedimenteringsområden" för näringsämnesbelastningen från Fastlandsfinland och resten av Östersjön och kommer att vara det även i framtiden. Naturförhållandena kan vi inte påverka.

Med tanke på det ovannämnda skulle det vara rimligt att Pensarin Taimen Oy:s utvidgningsprojekt och besvären som företaget nu anfört inte avfärdas direkt, utan att företaget istället "belönas" genom att möjliggöra en större fiskodlingsmängd, eftersom företaget koncentrerar sin produktion till ett område som i fråga om vattenmiljön definitivt är mycket bättre än den tidigare huvudodlingsplatsen i sundet utanför Svinö. Företaget bedriver sin verksamhet i enlighet med andan av den nationella planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket. Företaget påminner:

"Anläggningen vid Gulskär ligger i ett område som enligt den nationella planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket (2014) lämpar sig för fiskodling på ett tillfredsställande sätt. I omgivningen av Gulskär är djupet av vattenområdet i huvudsak över 20 meter. De tillfredsställande områdena har i planen bedömts lämpa sig även för koncentrerad vattenbruksproduktion.

I samband med den nationella planen för lokaliseringsstyrning har man med hjälp av Bevis-strömningsmodeller bedömt att anläggningar på 400–600 ton kunde placeras i området kring Gulskär utan att ökningen av näringsämnen skulle vara betydande (<4 % i anläggningens omedelbara närhet).

Skärgårdshavet är i huvudsak i nöjaktigt ekologiskt skick och i dessa områden kan företag koncentrera sin befintliga produktion till större enheter.

Genom FinFarmGis-analysen (FINFA) som Naturresursinstitutet (Luke) har utvecklat har man på basis av nytt material och mera omfattande uppgifter om konsekvenser strävat efter att fortfarande finna de bästa områdena för fiskodling och bedöma områdena i fråga om konsekvenserna av fiskodlingen samt enstaka kriterier.

Odlingsplatsen vid Gulskär har bedömts av Luke med hjälp av FINFA-lägesanalys. I bedömningen fanns 10 kriterier med (bland annat djup, öppenhet, ekologiskt sett viktiga områden, Natura-områden, ekologisk statusklassificering och tätheten av fritidsbosättningen). I sammanfattningsindexet har lämplighetsvärdena räknats ihop och på basis av dessa har områdenas lämplighet för fiskodling klassificerats (klasser 1–5).

I lägesanalysen har de områden med ett syntesvärde på minst 43 (klasser 4–5) ansetts vara lämpligast som fiskodlingsområden för stor vidareodlingsproduktion. Lägesanalysen har även uteslutit områden i vilka produktion inte får placeras. Den planerade anläggningen ligger på basis av indexet i ett område med syntesvärdet 42,5 p och som omfattar områden som hör till klasserna 3 och 4.

*I området sker mycket trålartrafik och därför riktades FINFA-analysen primärt i närheten av det nuvarande anläggningsområdet.
På basis av FINFA-analysen är läget lämpligt för fiskodling.
Det finns inga rekreationsobjekt i närheten av området och med beaktande av temperaturerna och längden av produktionssäsongen är området ett av de bästa områdena för fiskodling vid hela finska kusten.*

Att öka användningen av inhemsk fisk är ett nationellt mål för Finland. Verksamheten är således i enlighet med Vattenbruksstrategin 2022”.

Det skulle kännas rättvist att Pensarin Taimen Oy tilläts klart öka åtminstone produktionsmängden av fisk (tillväxt). Om årstillväxten tilläts vara till exempel 225 000 kg/a, skulle fiskodlingen som företaget idkar orsaka uppskattningsvis följande årliga utsläpp i havsområdet:

- nuvarande gällande tillstånd: P: ca 730 kg/a, N: ca 6 200 kg/a
- mängd enligt ansökan: P: 1 263 kg/a, N: 11 240 kg/a
- kompromissförslag: P: ca 950 kg/a, N: ca 8 430 kg/a

Kompletterande material	Lägeskarta över fiskodlingarna
Föredragande	Miljövärdinspektör Petri Huovila, tfn 050 464 6866 fornamn.efternamn@pargas.fi
Beslutsförslag	Bygg- och miljönämnden beslutar med stöd av beredningstexten att föreslå för Vasa förvaltningsdomstol att Pensarin Taimen Oy beviljas miljö- och vattenhushållningstillstånd enligt företagets ursprungliga ansökan, eftersom odlingsplatsen lämpar sig särskilt väl för fiskodling i fråga om förhållandena i vattenmiljön. Enligt planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket lämpar sig Gulskär för placering av en fiskodlingsanläggning med en produktion på upp till 400 000–600 000 kg/a (Nationella planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruket, bild 6). Utöver det motsvarar Pensarin Taimens projekt de mål som satts upp i programmet för främjande av inhemsk fisk som statsrådet godkände år 2021. Att uppnå målen i programmet förutsätter utöver revitalisering av fisket av vildfisk även “betydande tillväxt av odlingsvolymen av inhemsk fisk”. - Diarienummer 1257/2022.
Beslut	Förslaget godkändes.
Delgivning	Vasa förvaltningsdomstol